

Kommunikationsministeriets begäran om utlåtande: Utkast till förordningar om skärgårdstrafiken LVM/2009/03/2016

Bakgrund

Kommunikationsministeriet har bett Pargas stad lämna ett utlåtande om utkastet till statsrådets förordning om skäliga avgifter för trafik- och transportservice i skärgården och om utkastet till statsrådets förordning om ändring av 3§ i statsrådets förordning om understöd som beviljas för stödjande av skärgårdstrafiken.

Förordningarna gäller förbindelsefartygstrafiken i skärgården. Den föreslagna statsrådsförordningen om skäliga avgifter för trafik- och transportservice i skärgården är en ny förordning och enligt utkastet ska det i fortsättningen av alla passagerare i den skärgårdstrafik som staten upphandlar tas ut en skälig avgift. Vidare föreslås att statsrådets förordning om understöd som beviljas för stödjande av skärgårdstrafiken ändras så att den understödda skärgårdstrafiken till alla delar blir avgiftsbelagd, dvs. också för de fast bosatta.

Förslagen till förordningarna baserar sig på regeringens spetsprojekt som gäller en tillväxtmiljö för digital verksamhet, där målet är att skapa en gynnsam omvärld för digitala tjänster och för nya affärsmodeller. Enligt förordningarna ska alla passagerare betala en skälig avgift för sina resor. Avgifterna föreslås träda i kraft den 1.4.2017 och de föreslås gälla till och med den 31 december 2018. Enligt ministeriet är avgifterna en nödvändighet för att det ska vara möjligt att driva trafik på marknadsmässiga villkor och för att nya typer av företagsamhet ska kunna utvecklas i skärgårdsområdena.

Ändringen berör ungefär 500 fast bosatta skärgårdsbor i Finska viken och Skärgårdshavet, av dessa är ungefär hälften bosatta i Pargas skärgård. Kommunikationsministeriet meddelar att skärgårdens förbindelsefartygstrafik kostar 17,5 miljoner euro årligen. Avgifterna väntas enligt ministeriet minska statens kostnader med 4 miljoner euro.

Pargas stads utlåtande

Pargas stad motsätter sig de föreslagna avgifterna på förbindelsebåtarna. Förslaget innebär orimliga kostnader för de fast bosatta i skärgården som är beroende av förbindelsebåtarna. Levnadsförhållandena i skärgården är redan nu krävande med höga levnadskostnader och tidsmässigt långa resor till all service. Den offentliga sektorns service har i en allt högre grad flyttats till stadscentrum och de under utveckling varande digitala tjänsterna fungerar bristfälligt i skärgården. Skärgården håller på att avfolkas och trenden bara förstärks genom åtgärder som försämrar möjligheterna att leva och verka i skärgården.

De föreslagna avgifterna är orimliga. Enligt skärgårdslagen 5 § bör staten sörja för att skärgårdens fasta befolkning har till sitt förfogande en med hänsyn till boendeförhållandena, utkomstbetingelserna och skötseln av nödvändiga angelägenheter erforderlig trafik- och transportservice, som är så smidig som möjligt samt avgiftsfri eller prismässigt skälig.

Från rådande avgiftsfrihet föreslås nu långt högre avgifter än t.ex. i Stockholm eller på Åland. Persontrafiken på Åland är gratis för såväl fast bosatta som turister samtidigt som ett årskort gällande bilen är förmånligt. En fast bosatt familj i den åländska skärgården med två vuxna och två skolbarn, som reser i familjens personbil, betalar sammanlagt 158 euro i året för sina resor oavsett hur många resorna är. Motsvarande familj i Pargas skärgård betalar för två resor i veckan 13 520 euro eller 16 640 euro (under/över 10 sjömil) på årsnivå.

Avgifterna skulle ha en förödande inverkan på näringslivet i skärgården. Företagen brottar redan nu med lönsamhetsproblem. Kostnadsnivån är hög, och den stiger ytterligare då personal- och varutransporterna avgiftsbeläggs. I synnerhet de företagare som är beroende av leveranser eller transporter, såsom butiker och producenter, drabbas hårt. För lantbrukaren kan tilläggskostnaden bli tiotusentals euro i året.

Ett av regeringens spetsprogram är ”Sysstelsättning och konkurrenskraft” och där konstateras att konkurrenskraften stärks genom förbättrade förutsättningar för näringsliv och företagande. De nu föreslagna åtgärderna **försämrar** dramatiskt förutsättningarna för företagarna i skärgården.

Kommunikationsministeriet anser att man genom att avgiftsbelägga skärgårdstrafiken kan locka nya företag att sköta trafiken och på så sätt få den marknadsbaserad. Denna tanke är helt orealistisk. Förbindelsebåtsrutterna behöver fungera året om, också i svåra förhållanden och med få resenärer. Det är endast under en mycket kort tid på sommaren som kundunderlaget möjligtvis kan vara tillräckligt för att lönsam verksamhet skall kunna uppnås.

Ministeriets konsekvensbedömning är ytlig och bristfällig. Den har knappt alls beaktat alla de allvarliga negativa konsekvenser som förslaget för med sej. Avgifterna anses skäligen och man jämför med ”annan kollektivtrafik i området”. Förbindelsebåtstrafiken i skärgården går inte att jämföra med kollektivtrafiken utan den är en fortsättning på landsvägsnätet och en del av den grundläggande infrastrukturen. Konsekvenserna för fastigheternas värde har inte beaktats, det är givet att efterfrågan minskar och värdena sjunker. Vidare anser man att avgifterna inte har någon betydande inverkan på områdets attraktionskraft som turistmål och glömmar då att turismen kräver en levande skärgård med ett brett utbud av företag och tjänster. Med den avgiftspolitik som föreslås tvingas många företagare att lägga ned sin verksamhet vilket kommer att inverka mycket negativt på vår skärgårds dragningskraft.

Pargas stad stöder tanken på att skötseln av förbindelsebåtstrafiken kan och bör utvecklas både i avseende hur trafiken sköts och vilka tjänster som erbjuds. Införandet av höga avgifter innebär dock ingen lösning på de problem som idag anknyter till förbindelsebåtstrafiken, dvs. avsaknaden av verklig konkurrens, höga kostnader samt ibland bristfälligt eller oändamålsenligt serviceutbud. Staden stöder därför tanken på att en grundlig utredning görs gällande hur förbindelsebåtstrafiken i framtiden kan skötas effektivt och på så sätt att en god service kan erbjudas till rimliga kostnader. Härvidlag borde man utan förutfattade meningar utreda både fartygstyper, rutter, tidtabeller, avtalsmodeller och konkurrensutsättning av endast driften av olika fartyg. Utredningen borde göras på bred bas så att möjligast många aktörer och intressenter kan bidra till och påverka resultatet. Samtidigt bör man minnas att skärgårdstrafiken aldrig kommer att bli självbärande utan är och förblir beroende av samhällsliga medel. Alternativet är en helt avfolkad skärgård utan all service.

Pargas 15 12 2016

Patrik Nygrén
Stadsdirektör